

Nr 241.

Av herr **Hage**, om anslag till understödjande av kommunala realskolor med korrespondensundervisning.

Huru skall *landsbygdens* begåvade ungdom kunna komma i åtnjutande av den högre undervisning, som är möjlig att åstadkomma för städernas ungdom — eller åtminstone för den ungdom, som är bosatt i samhällen, där allmänna läroverk och liknande läroinstitutioner äro placerade? Frågan har under den senaste tiden framförts och diskuterats i olika sammanhang.

Här har då bl. a. pekats på att man kan underlätta detta genom stipendier och inackorderingsbidrag m. m. Men då det gäller kommuns rätt att giva dylika anslag, är risken den, att beslutet härom kan bli överklagat och upphävt, vilket även påpekas i en vid årets riksdag väckt motion, II: 1, vari hemställes om utredning rörande kommuns rätt att bevilja dylika anslag.

Utan tvivel skulle det vara mest konsekvent att *staten* toge på sig kostnader av detta slag i en sådan omfattning, att *landsbygdens* begåvningar — åtminstone i någon utsträckning — hade möjlighet att komma i åtnjutande av den högre undervisning, som, när det gäller *landsbygdens* barn, är förbehållen endast barn ur verkligt burgna familjer.

Emellertid torde väl kunna antagas, att den skolutredning, som nu är tillsatt för att syssla med ett flertal olika skolproblem, även kommer att taga upp detta spörsmål och föra det fram till en rimlig lösning. Men det är också tämligen säkert, att det kommer att taga en avsevärd tid, innan något beslut i denna fråga kan komma till stånd inom riksdagen.

Finnes det då någon möjlighet att under denna tid *provisoriskt* ordna denna fråga, vars lösande med otålighet emotses av ett stort antal kunskapstörstande ungdomar ute i bygderna? På en del håll ute i landet har man trots sig finna en framkomlig väg i nämnda hänseende genom att anordna kommunala korrespondensrealskolor på platser, där någon högre undervisningsanstalt ej förut finnes. Efter sådana riktlinjer ha under senaste tiden i Norrbotten kommit till stånd realskolor i Övertorneå, Pajala, Hedenäset, Roknäs, Porjus, Norrfjärden och Arjeplog. Möjligen har därutöver tillkommit ännu någon anstalt av detta slag på någon annan plats.

Av nämnda skolor ha de sex förstnämnda tillkommit under samarbete med Hermods handelsskola, under det att däremot skolan i Arjeplog betecknas som en N. K. I.-realskola.

Av de här nämnda skolorna har en del existerat sedan någon tid tillbaka,

och har tillströmningen av elever varit synnerligen god. Uppgifter om detta samt skolornas verksamhet i övrigt kunna erhållas och ställas till resp. utskotts förfogande. En del av de här nämnda skolorna har däremot helt nyligen börjat sin verksamhet.

Nu har Norrbottens läns landsting för verksamheten vid skolorna ställt till förfogande ett belopp av 10 000 kr. för budgetåret 1944. Detta har skett med hänsyn till det behjärtansvärda ändamålet — trots att landstinget har en hård skattebelastning och trots att staten borde ligga närmare till att taga på sig dylika kostnader. Förhållandena i länet äro emellertid sådana, att om en liknande verksamhet skall kunna komma till stånd och utvecklas, måste landstinget hjälpa till, eftersom resp. kommuner ej mäktat att taga på sig mera än en viss del av här nämnda kostnader.

Men härtill kommer, att landstinget har funnit, att denna väg att lösa detta problem kan anses som en billigare väg än att med stipendier sända eleverna till en realskola på en annan plats. Ty här får eleven i allmänhet stanna kvar i sitt hem under kursen, vilket givetvis måste förbilliga hela undervisningen för eleven.

Enligt uppgift har vid 1944 års landsting även ett eller annat landsting i andra delar av landet gått in för en sådan anslagsverksamhet som denna — eller åtminstone planeras detta. Då densamma ur här nämnda utgångspunkter kan anses som synnerligen betydelsefull för de bygder, som den berör, och då vidare statens bidrag är synnerligen avsevärt för varje elev, som undervisas i de läroverk, till vilka här nämnda elever från landsbygden ha mycket små möjligheter att komma, vore det ej något orimligt, om staten med ett lämpligt belopp deltog i de kostnader, som landsting (event. även kommun) anslår för här nämnda undervisningsverksamhet. Detta kunde ske därigenom, att staten toge på sig exempelvis 50 à 75 procent av de havda kostnaderna för nämnda verksamhet, intill dess frågan om anslag för denna verksamhet bleve definitivt ordnad, event. efter förslag från Kungl. Maj:t vid någon kommande riksdag.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte för budgetåret 1944/1945 anslå ett förslagsanslag av 50 000 kr. för understödande av den undervisningsverksamhet, som här omnämnts, event. genom deltagande med viss procent i landstings eller kommuns havda kostnader för ändamålet.

Stockholm den 23 januari 1944.

Ernst Hage.